

SZARVASI LAPOK.

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

ELŐFIZETESI ÁR:

Egész évre 5 frt. — kr.
 Felévre 2 frt 50 kr.
 Negyedévre 1 frt 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELEN:

hetenként egyszer, vasárnap.

Az előfizetési és hirdetési pénzek, úgy a lap szemléi részét illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra küldendők. Kéziratok nem adnak vissza.

Hirdetési díjak:

Egy három hasábos petsor 5 kr
 Kétszeri közlésnél 4 kr
 Háromszori közlésnél 3 kr
 Többszori hirdetéseknel engedmény adatik. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

A nyílt térben minden garmondsor díja 10 kr

Koszorút az érdemnek.

Főgymnasiumunk érdemekben gazdag távozó igazgatója, miután mint hí sáfár mindennel beszámolt volna, negyed századot meghaladó magasztos tevékenységének szünteréről lelépve, elbucszott végül kártársai, a főiskola tanári karától is. A bucuzás bevégett tényét a főgymnasiumi tanári kar november 6-án tartott értekezletében a jegyzőkönyvbe iktatott s kivonatban a megkoszorúzottnak egy kiküldött bizottság által átnyújtott emlékiratban örökíté meg. Mi a tanügyet kedvelő s főgymnasiumunk élete iránt érdeklődő t. olvasóinknak kedves szolgálatot vélnék teljesíteni, midőn a tanári értekezletnek illető pontját egész terjedelmében itt közöljük.

Olvastatott Nagytiszt. Tatay István igazgató úrnak Benka Gyula igazgatóhoz és általa a tanárkarhoz intézett búcsú-levele, melyben ő a tanárkarból való kiválásának

bevégett tényét jelentve, kéri a tanártársakat, hogy a helyzet változásából fejlődő személyes érintkezés ezután lazulása daczára ne engedjék csökkenni és hűlni azon szíves, baráti és kartársi viszonyt, mely annyi éven át a nemes cél és hivatás tudatában őt az immár kilépett, a régiebb és újabb tanárokkal egy testületté egybeforrasztá.

A tanárkar volt igazgatójának emlékét jegyzőkönyvileg következőkben örökíti:

Fájdalmas megilletődéssel fogadja a szarvasi gymu. tanárkar szeretve tisztelt igazgatójának, a sokoldalú érdemekben oly gazdag Tatay Istvánnak önkényes száműzetésre emlékeztető kilépését azon áldott foglalkozási körből s kartársi kötelekből, melyben emberöltőn át magasztos céltudattal, lankadást nem ismerő erélylyel és nemes önáldozattal működött, szarvasi főgymnasiumunk s ezzel alföldi közművelődésünk fölvirágoztatásán.

A válásból eredő veszteség fájdalmát

semmi sem enyhíti ezuttal annyira, mint annak tudata, hogy mivel alföldi közönségünk s kivált az ifjabb nemzedék szívében jelesünk áldott emléke időt túlszárnyalólag él és élni fog, mert dicsően megvalósulnak rajta a próféta ama szavai: „kik sokakat a világosságra vezérelnek, azok, mint az égnek csillagai örökké fénylenek!”

Hosszan lettünk a tanárkarunkat érendő eme érzékeny veszteségre, Tataynk visszalépésére, előkészítve; és mégis midőn a bevégett tény hatása alatt erőt vesz rajtunk egy elégiai hangulat, ezzel szemben nemes vigasztalást csak azon örvendetes körülmény nyújt, hogy jelesünk érdemei nemcsak fokozódó elismeréssel koszorúztatnak közel s távolban, hanem másrészt, oly szent örökségül s oly apadhatlan szellemi tőkél szolgálják főgymnasiumunknál, melyre most és mindenha lelkesedést, erőt, kitarást merítve tekint és gondol egész tanárkarunk s minden tanügybarát. Ezért hálás elismeréssel és

T Á R C Z A.

Temetőben

Temetőben jaroK
 Egyedül,
 Bánat könnye hull a
 Szememből,
 Bánatos a szívem, —
 Életem,
 Nem lesz több vig napom
 Énnekem!
 Rad gondolok kedves
 Angyalom,
 S a te csalfaságod
 Siratom,
 Nem kerülne csak egy
 Szavadba,
 S reám be széphajnal
 Hasadna.
 Elfeledném a kint,
 Fájdalmat,
 Hogy mennyit szenvedtem
 Miattad,
 De hiába minden
 Panasgom,
 Más galambja letél
 Angyalom.
 Légy hát boldog véle
 Örökre,
 Benne legyen szíved
 Gyönyöre,
 Én meg majd el leszek
 Valahogy, —
 — Hull a sárga levél, —
 — Meghalok!

H A L M I B É L A.

Adalék helyneveink magyarázásához.*)

(Földrajzi tanulmány.)

Földünk felszine ezerféle alakulásainak mindenike bir saját névvel: megnevezzük azt először mint egy általánosabb alakulási típust egy földrajzi köznévvvel, például hegynék, völgynek, síknak vagy tengernek, tónak, folyónak s így tovább, de megnevezzük azokat valami sajátosabb ismertető jegyeik szerint tulajdonnevekkel is, hogy az egynembeliek közül a szóbanlevőt különösbbe is meghatározni lehessen.

Miúdezen hely-megnevezések a nyelvnek rendkívül érdekes anyagát képezik, s ezért ennek gyűjtésében s magyarázásában élénk tevékenységet tapasztalunk; elég legyen többi közt csak a mi Magyar Nyelvőrünk eddig összegyűjtött becést szókincsére rámutatunk

A helynevek nagy tömegében van igen sok oly szó, melynek értelme nyilvánvaló, s így magyarázása semmi nehézségbe sem ütközik; vannak azonban oly elnevezések is, melyeknek értelme elvan rejtve, első megtekintésre nem foghatjuk fel, s azért vagy egyszerűen megmagyarázhatatlannak tekintjük, vagy valami önkényes magyarázatot csatolunk hozzá s ezáltal a valódi értelemről eltérő uton járva, az igazi értelem fedezését nehezítjük.

Ki nem ismerné Szegszárdnak azt a magyarázatát, hogy az szögzárdá, azaz: Béla királytól, ki azt alapítá szögnek, gesztenyeszín szökének nevezett zárdá. Kétkedve rázzuk fejünket, ha ezt a magyarázatot halljuk. Valami hihetlennel látszik az az önkény, mely a nyelvnek akkor kell vala eljárnia, midőn ily merész hangváltozásokat megengedett. Valóban ez a leghelytelenebb magyarázatok egyike. Mi ezen dolgozatunk folya-

*) Megjelent a szarvasi főgymnasiumi 1883-ik évi értesítőben. Szerk.

mán Szegszárd értelmét egészen masként fogjuk kimagyarázni.

Igaz, hogy néha történnek a helyneveknél olyan természetű csekélyebb hangátváltozások, melyek az igazi értelem elrejtését idézik elő, s az elváltozott szó, vagy néha valami a nyelvtér-mészeteiből folyó összevonás, összeolvadás új szóalakot nyújt, mely azután a magyarázat anyagául szolgál. Például a gömörmezei H o s s z u s z ó-t hajlandó az ember az első hallásra hosszú és s z ó szavak összetételének tekinteni s ez alapon magyarázni, pedig milyen nehézséggel jár az, mert s z ó, mint helyszíni alakulás neve valóban érthetetlen, és fogalma kimagyarázhatatlan; holott a nehézség azonnal eltűnik, ha észreveszük, hogy itt a s z ó első hangzójától megfosztott alakja az a s z ónak, s ekkor látjuk, hogy Hosszuszó, tulajdonképp annyi mint: Hosszuszó, S csakugyan ilyen alakban találjuk meg a szót Erdélyben is, hol a Küküllő felé nyíló egy völgy torkánál Kis-Küküllő mezejében fekszik Hosszuszó, a szászok elnevezése szerint Langenthal, a gömörmezei Hosszuszónak hasonmása. Különbben megjegyzem, hogy az a s z ó, mint földrajzi műszó van hivatra nyelvünket gazdagítani. Matyás Flórián mondja: Azon völgyet szokták a székely földön „aszónak” nevezni, melyen végig esős időszakban a tavaszi olvadáskor kisebbbserű patak foly, de egyébkor k i a s z és száraz medre van. Ebből látjuk hogy az a s z ónak a magyar nyelvben határozott értelme van. Most már érteni fogjuk, mért fordul elő ezen szó helyneveinknél oly gyakran. A sok közül álljon itt egy kis szemelvény: Aszófő (Zalam), Bandarászó (Bihar), Baraszó (Csik), Barkaszó (Bereg), Farkaszó (Szatmár), Hadaszó (Nógrád), Megyaszó (Zemplén), Váraszó (Heves), Szarvasszó (Mármaros megyében) Megrövidült alakban Beregszó (Temes), Borszó (Szolnok-Doboka), Egriszó (Nógrad), Nyárszó (Kolozs), Szikszó (Abauj

teljes tisztelettel adózik testületünk a távozó emlékének azon meggyőződésnek adván igaz kifejezést, hogy mint a zenemű szépségét és életteljességét nem a záró hangcsoport, de a benne felviharzó művészi célzatú hangok egész sora és gazdag tömege alkotja; mint az épületet nem a tető, a külalak s az ékesítés képezik, de az egymást támogató és emelő testtömeg összefüggő egésze: úgy főgymnasiumunk életképességét s nevelő hatását sem a jelen perc adja meg, de biztosítja, irányozza ama megpróbáltatások és küzdelmekben gazdag múlt, melynek kiváló vezér férfja oly sok éveken át az immár visszavonuló Tatay vala.

Midőn pedig a megérdemelt nyugalmat keresve tanárkarunk kötelekéből kipróbált bajnokunk kilép, kísérik őt magános életében kiapadhatlan üdvkívánataink. A nemesen kezdett, és áldásosan végzett köznevelés idegemészítő munkája után edesítse meg pihenésének minden perczenetét: annak tudata, hogy a legjobbat akarni s erőnk és tehetségünk kimerüléseig ihlettszerű meggyőződésünk szerinti legszentebbet szolgálni emberre nézve oly isteni hivatás, melynek gyakorlása s megoldása elévülhetlen dicsőség babérját fűzi a hitteljes küzdő homlokára. Az ekkép szerzett való érdemek nemes önérzete legyen körünkben távozó jelesünk éltető öröme, biztató reménye s teljes boldogsága. Úgy legyen!

Ujdonságok.

— **Megyei bizottsági tag választása.** Nov. 17-én reggeli 8 — délutáni 6 óráig Krajcsovic-féle iskolában egy megyei bizottsági tag választása fog megejteni. A szavazásra itt a II-ik tizedbeli országosképviseelő választási joggal felruházott lakosok jogosítvak.

— **Törvénynek ellenmondó rendelet.** Egy újabb minisiteri rendelet értelmében a kereskedők nem lehetnek az ipartestületek tagjai. Valóban e rendelet érthetetlen. Az ipartörvény 124. § a világosan mondja hogy a kereskedők ugyan az ipartestületbe nem kényszeríthetők, de azt nem mondja, hogy azért fel nem vehetők volna. Az eddigi minisiteri rendeletekben mindig ott állott az iparos után zárjel között a kereskedő. Most kérdjük, mi

megyében.) Még csak egy észrevételt teszek ezen szónál. Én úgy látom, hogy a szód város neve is aszó-ból van képezve, s jelentené azt, hogy aszóban vagy aszó nyilásánál fekvő hely. S valóban látják, hogy Aszó a Galga völgye nyilásánál fekszik, s így a Galga völgye az az aszó, melytől a város „d” képpővel nevét nyerte.

A mi magyar Alföldünket a felvidék lakói nagyon egyhangúnak, unalmasnak találják. Előttük az a mindenütt egyforma sík föld minden domb és hegy nélkül nem nyújt a szemnek semmi pihentető pontot, s azt tartják, hogy itt talán lehetetlen a tájékozódás is. Még azon is csodálkoznak, hogyan képes a sok egyforma egymás mellé fekvő vetés között kiki a magát megtalálni mikor ugymond nincs semmi mi tájékoztató támpontot szolgálna? Igaz, hogy a mi Alföldünk szemben a Felföld élesen kidomborodó felszíni alakulásával egyhangubb, de hogy nem bír a vízszin egyenletességével még a legsikabb Békés és Csanád megyékben sem, arról mindenki meggyőződhetik, ki megfigyeli azokat a finomabb arnyalatokat, melyek az Alföld alakulásában felismerhetők. Itt egy halom, ott egy semjék, itt egy hát, ott egy lapos, itt egy laponyag ott egy ér, itt egy telecske, ott egy fok, a legkülönbözőbb változatokban egymással érintkezve, egymást szegve nyújtják azt a markirozott képet, melynek vonásait az alföldi ember ismeri s szok szerint magát a legbiztosabban tájékozni képes. S mindezen különféle itt ott alig feltűnő felszíni alakulások mindenike bir saját elnevezéssel. Érdekes hallani, hogy az alföldi juhász ember, ha egy pár ezer holdra terjedő egészen rómanak látszó legelő területen terelgeti napközben nyáját, este hogyan tud beszámolni utjának részletéről. A halomnál kezdte a laposnál elhaladt, az érnél megpihent, a semjékén delett, a fokot kikerülte, a de-

értelme volt annak? Valóban itt az ideje, hogy az illetékes ministerium ezen eljárását magyarázza ki!

— **Összeirási akadály.** Szigorú minisiteri rendelet értelmében az iparos segédek és tanoncok összeirását nov. 21-éig be kell fejezni, azonban az összeiráshoz szükséges nyomtatványok a járásokhoz még mai napig meg nem küldettek. Most kíváncsiak vagyunk tudni, hogyan tehessenek a hatóságok e rendeletnek eleget?

— **Ismétlő iskolások beiratkozása.** Figyelmeztetnek ismétlő iskolaköteles gyermekekkel bíró szülők és gyámok, hogy folyó november hó 15-éig azokat beírassák, mert a ki azt elmulasztja azontúl elsőfokú bírság alá fog esni.

— **Pályázat.** Bekésmegye szarvasi szolgabírói járáshoz tartozó Szt-András nagyközségben a község orvosi állásra pályázat hirdettek. Ezen halotkémii teendőkkel is egybekötött orvosi tiszt évi fizetése 500 frt készpénz s ezenfelül a községi képviselő által egyes gyógyításokért szabályozott díjak. Pályázók felhivatnak felszerelt kérvényeiket alulírt szolgabíróhoz f. év november hó 22-éig beadni, — orvostudoroknak az 1873. XIV. t. cz. 143. § értelmében előny biztosított. A választás november hó 16-án ejtik meg. Szarvason, 1884. október 28. Salacz Ferenc sk. szobíró.

— **Pályázat.** Békésegye szarvasi szolgabírói járáshoz tartozó Szt-András nagyközségben a község állatorvosi állásra pályázat hirdettek. Ezen állással összekötött évi fizetés 250 frt s ezen felül a községi képviselő által egyes gyógyításokért szabályozott díjak. Pályázók felhivatnak felszerelt kérvényeiket alulírt szolgabíróhoz f. évi nov. 12-ig beadni. A választás f. évi nov. 16-án ejtik meg. Szarvason, 1884. okt. 28. Salacz Ferenc sk. szobíró.

— **A jótékonyk könyve.** Ismét egy fenyessel gadaodott. Ugyanis bold. Frecska Jánosné meg a múlt évben, halálos ágyán, az őt felkereső lelkész előtt azon kegyeletes ohájának adott kifejezést, hogy emlékezetének megőrkítése végett, vagyonából 5 katas. holdat, vagy annak árát a helybeli evang. egyháznak akarja hagyományozni. A végrendeletes éfő szóval történt: annál jellemzőbb azonban, hogy a boldogultnak özvegyült férje ezen így szóbelileg nyilvánított végakaratot tiszteletben tartva azon — a napokban általa 1200 ftért eladott földbirtok résznek az összegéből — 1000 ftért azonnal lefizetett az egyházi elnökség kezéhez, a hátra lévő 200 ftért pedig kötelezvényt adott. A hagyaték összeg 7% kamatját a nemeslelkű férj halálig élvezendi. Az elő hitnek ily tényeért, a közönnet gyöngye szavait túl harsogja magának e cselekedetnek kiáto szózata, mely az égne ember sziveken veti diadalát hangosan hirdeti.

— **Lakodalmak dobszónál.** Városunkban valakinek az a gondolata támadt hogy a lakodalmat dobszóval kell megülni. Az újságot többen akarták felkapni, szolt a nagy és kis dob. Azonban nagyon helyesen cselekedett a szolgabírói hivatal hogy ezt a comediát betiltotta, mert az a dobszó a lakosok éji nyugalmát zavarta, az ideges bete-

reknek tartott s napszáltakor a kapunál a parton állapodott meg. S mindenkor megmondja azt is, melyik halmot, lapost s a többit érti. Ugyancsak úgy fog tájékoztatni minket a halászi, ki a folyók mentén halad munkája közben.

Valóban nem volna haladatlan foglalkozás az Alföld helyszínelakulásainak minden legfinomabb arnyalatait, megnevezéseit egy rendszeres munkába összefoglalni. Midőn mi ezen észrevételeinket itt elmondjuk, csak ki akarjuk emelni fontosságát az ilyenmú kutatásoknak.

Szabadjon ez alkalommal a helynevek nagy tömegéből rövid szemlélet tartanunk vizrajzi helyneveink egynehánya felett s kiemelni azok helyes értelmét s ezáltal csekély adalékkal szolgálni földrajzi műszavaink rendszere megalkotásához.

A patakok, folyók eredetét legközönségesebben forrásnak szoktuk nevezni, pedig helyneveinknél ezen elnevezés a legritkább. Helyneveink világosan arra utalnak, hogy forrásnak eredetibb magyar elnevezései s így földrajzi műszavaknak inkább kinalkózók: a fő, fejeskút. Alig van példa rá, legalább alig emlékszem, hogy valahol előfordulna, hogy valamely helyt forrászó után nevezzenek el; ellenben egész csoport helyneveink van, mely egy-egy folyó vagy patak eredetéről fő vagy kút-nak neveztetik. Zalafej (Vas megye), Tapolczafő (Veszprém) Káposfő (Somogy), Körösfő (Koles) jelntik a hasonló folyók forrásánál fekvő helyeket. A sok közül álljon még itt egynehány: Pinkafő (Vas), Sártő (Pozsony), Nádő (Sáro), Fenyőfő (Veszprém), Körösfő (Sáros) Továbbá kútról, mint forrásról vannak elnevezve: Nádút (Vas), Búdóskút (Borsód, Sopron és Zala), Hékut (Tolna), Sókút Gyertyánkút, Pénzeskút (mind Veszprém) Hidegkút

1) Kesznericsnél meg ez is: kelet vizkelet, ortus aqua. rum v. scaturigo.

geknek ártott, de különben is a dobszó egyik rendes vészzel s így azzal visszaélni nem volt szabad.

— **Hymen hírek.** Az előző héten: 12 János 8 Mihály, 7 András, 6 Pál, 5 György, 4 Mátyas, 2 Márton, 1 Balázs, 1 Sándor: eljegyeztek maguknak: 11 Ankát 10 Marit 8 Zsuzsit. 6 Juczit. 6 Erzsit, 3 Julesat 2 Katit, Tartós boldogságot a kucuricza kapáláson túl is!

— **Építkező vidéki város.** — Mezőtúr városa Fellner Sándor építész által díszes járásbíróági és bazár épületet emelget, melynek alapkövét a napokban tették le. A közönség nagy számmal gyűlt össze az építkezés színhelyén, majd megjelent Bolváry Antal polgármester a városi tisztviselői karral. A polgármester emelkedett szellemű beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt, utalva arra a lendületre melyet a közhasznu épület a helyiforgalomnak fog adni. Beszéde után az alapítási okmányokat az alapfalakba tette s a közönség éljenzése közt falaztatta be. Este a Dobogó nagytermében lakoma volt.

— **Khinal szavak.** Ujabbán annyi sokat hallunk és olvasunk Khinaról, hogy érdekes lesz megtudni, mit jelentenek a leggyakrabban előforduló földrajzi kifejezések. Például a Ho vagy Kiang végrag annyit jelent, hogy folyó: (Hoang Ho — sárga folyó), Hu — tó, Hay vagy Hai — tenger, (Hoang Hai — sárga tenger), San — vár, Vái — erősség, Leu — kikötő, Pe — észak (Pe-King), Nan — déli (Nan-King) Tong — kelet, Sin — nyugat. Az első rangú városok jelzője Fu, a másodrangzaké Csen, a harmadranguaké Hien.

— **Hány iparos és kereskedő van a járásban.** Most folyik az iparosok és a kereskedők összeírása a járásban. Ősödön van 32, Szentandrás-son 29, Kondoroson 53. A szarvasi iparosok száma még nincs tudva, de eőre láthatólag meg fogja haladni a 700-at.

A hamburgi kormány ismét (most 287-szer) adá beleegyezését egy pénzsorsolás megtarásához, és biztosítja a teljes állam vagyonnal minden nyereségeknek pontos kifizetését. — Az immár több mint fél század óta fenálló osztrák-magyar monarchiában mindenfelé ismeretes Jsenthal és Társa hamburgi bankháznak van juttatva ezen pénzsorsjáték eladásának egy bizomány. Jsenthal és Társa czégnak erre vonatkozó egy értesítés tartalmazza mai számunk. Megjegyezzük, hogy itt nem magánvállalatról, hanem állami sorsjátékról van szó. Tekintettel arra, hogy a hamburgi kormány mindenért kezességet vállal, minden kételkedés a sorsjáték biztonságában kivan zárva. A nyeresé eshetősége igen nagy, mert minden második sorsjegy nyer. Azonfelül a nyert összegek azonnal készpénzül kifizeltetnek. — Minden egyébre nézve az

(Nagyküllőben, románul: Fontina, ezenkívül: Nógrád, Veszprém és Udvarhelyben kétszer) Urkut (Veszprém) Kadarkut (Somogy), sok Szentkút mindenfelé, Kúti (Fejér és Nyitra megyékben)

Általános elfogadott nézet a fa szóval képzett helyneveknél, hogy itt a „fa” a falu, falva, fala szónak rövidítése. Így magyarázza ezt Budenz²⁾ is. A dologban feltűnő csak az, hogy az ilyen helynevek nem vették fel a falu összevont alakját a fő-t, mint azt a falunagy összevont alakjában a folnagy, főnagyban ismerjük, jelenti pedig itt a falanagy a falu első emberét a falu biráját (a falu kenézét). Miután a fa-ról nevezett helységek majd mind forrásvidékeken fekszenek, miután továbbá közvetlenül fa-ról nevezett helységek mellett teljes falu szóval nevezett községek fordulnak elő, mint Zalamegyében Kálócza, Mihályfa, Győrfa közvetlen közelében Péntekfalú, Nemetfalú, Rerka-ujfalu, szintugy Somogyban Mikefa, Napradfa, Karacsnyfa, Feritfa, mellett Völgyifalu, Ujfalu, továbbá Cserenyfa mellett Tóthfalu, Budafa mellett Pusztafalu: ösztönszerűleg felvetődik a kérdés, valóban a falunak rövidítése-e a fa, s nem-e a fejnek, főnek egy eddig ismeretlen alakja-e az? s akkor a helységek nevei: Ibafa, Búdósa, Asszonyfa, Bőséfa, Galosfa. Halasfa azt jelentenék, hogy Ibafej, Ibafo. Akkor az olyan név mint Búdósa vagy Halas jobban talál a forrásra, mint a falura. Különben a kérdés eldöntését nyelvészeinktől várjuk

Hogy nagy önzőne a helyneveknek a patak viz és folyó nevek összetételéből áll, azt itt csak említjük, bővebben fejtegetünk nem szükséges. Már kevésbé fordulnak elő a csermely, síó s é d, folyás után megnevezett helyek.

(Vége követk.)

Mihályi József.

Jsenthal és Társa cég hirdetése nyújt felvilágosítást.

Figyelmeztetjük tiszteit olvasóinkat a két jőnevű cég: Stein W. Hamburgban és Valentin és társa Hamburgban a hamburgi pénzsorsjátékra vonatkozó hirdetésére, mely kétségtelven felkelti a közönség figyelmét és mindeniknek alkalmat nyújt hogy csekély kiadással szerencséjét megkísértesse.

Vegyesek.

— A trónörökös dolgozószobája. Dr. Madarász Gyula a muzeumi segédőr, ki a bécsi ornithológiai kongresszus alkalmával több szakbuvarral együtt a trónörökös meghívására a burg vendége volt, látogatását a Szatmár-ben következőképp írja le: A trónörökös a legszívesebben baráti felegetés után, fáradhatlanul kalauzál bennünket tudományos kincstáraiban. 1 trónörökös dolgozó szobájába lépve, azonnal szemünkbe ölt a madarak királyának a saskeselyűnek két diszplánya, melyek repülő állásban versenyezve méregetik hatalmas szárnyaikat. A tudós királyfi golyója érte őket spanyolországi utazása alkalmával. A könyvszekrényekkel bekerített dolgozóterem után magánygyűjteménytárba vezet. Az első teremben többnyire amaz apróbb éneklő madarak foglalnak helyet, melyeket a trónörökös tanulmányi célból lőtt. Ugyancsak egyes emlősök és diszmadarak nagyobb részben Amerikából és Új-Guina őserdőiből érkeztek a terem. A legnagyobb meglepetés a sasok szobájában várt reánk, a hol nemesek a legremekbbségek példányok, hanem művészeleg kivitt csoportok is díszlenek, melyek az életet, híven utánozzák. E teremben leginkább kiűnik a trónörökös megfigyelő szelleme, ki a természetben szerzett benyomást oly híven tudja megőrizni. Ugyancsak e terem közepén áll egy nagy üvegszekrény, mely az egész természet majdnem elfoglalja. Itt a sasok életének egyik igen érdekes epizódja kitűnik alakok által van érzékelve E remek mű megpillantásakor a szemlélő egészen megelégedik, hogy királyi palotában van s magát egy sziklás nagyerdőben képzele, hol egy ló hulláján a rendesen egymás ellen harcoló sasok és keselyűk serege békesen f. l. l. l. Mily természetű csoportosítás tárult elénk! A hatalmasak a hústömeg szétmarcangolásán fáradoznak, még a gyöngébbek a csontokon hátramaradt rostok lerágásával is beérik; többben jólakva a közeli faágakra ülnek, fitymálva és finyasan fogyasztva el a magukkal felvitt husdarabokat. E nagy és hatalmas dorbézolók közé nemtelenül besompolyog egy holló is, hogy az élőkép teljes legyen. Egy másik teremben gyönyörű és valóban ritka gazdagságú agancs-gyűjtemény van. E terem közepét egy sivatagot ábrázoló életkép foglalja el. Homokbuczkán egy bárány esik a vérengző hienák áldozatául. A vérszomjas, felborzolt sörényű hienák közelében kellő távolságban rókák is tanyáznak; az egyik busan üldögel, a másik lehorgasztott farkkal sompolyog a prédára vetve ravasz tekintetét, míg a tegmerészebb a bárány farkához lopódzik s azt ravaszul megszerezni igyekszik. Számtalan hasonló csoportokat, főleg a madarak életéből díszíti a koronahercegnek gazdag és páratlan gyűjteményét.

Irodalom és művészet.

— A Szegedi Képes Naptár. XI. évfolyama Burger Gusztav és társa kiadásában ma megjelent. A naptár jelenlegi összeállítására az eddigi évfolyamokhoz képest is haladást mutat. Különösen ki kell emelnünk a tárgyak megválasztását. Az 1884. év története általános vonásokban, de elég részletesen mégis és tárgyilagosan van

megírva. Van ezenkívül egy hosszabb népies elbeszélés, amelyet a szerző a népeletről merített s nemesek a tárgy, hanem a kidolgozás is figyelmet kelt. Van még ezenkívül még néhány rajz, a melyek szintén az életet tükrözik vissza. A népdalok és a mulattató részben az adomák mind eredetiek. Általában a tárgyak megválasztása és a beosztás mind azt mutatja, hogy a válogató kiadók nem sablonzerűleg állították össze a naptárt, hanem valóban érdekes olvasmányokkal kívántak a nagy közönségnek szolgálni. Dacára a gazdag tartalomnak, a naptár árát csak 30 kr-ban állapították meg. A kiállítás igen csinos, olyan, mint minden mű a mely kiadók műintézetéből kikerült.

— A „Képes Családi Lapok“ 6. szám tartalma: Ebben jöttela házhöz elbeszélés írta Szépfaludi Ö. F. (folyt.) — Dalok — Ellának költemény ciklus írta Perényi K. — Margitnéni multja beszély írta Erzsike. (folyt.) — Meyerbeer Giacomo; jellemrajz. Köszeghy G-tól — Megmentve (elbeszélés képekkel folyt.) Gerodorf A. után közli Kondor L. — Heti tárcza. Színházi esték Bassiliótól. — A hegyfokok két szentje Bret Harte beszélye fordította Wirtzfeld B. — Képmagyarzatok. — Mindenféle. — Humor.

Képeink: Mária és Jézus kereszt. szt. János és szt. Katalin. — A két lilium — Tetten értek. Melléklet: A „Scarpa Rachel“ című regény 65—80 oldala.

A borlelőn: Heti naptár. — Sakk-talány. — Szotagtalány. — Talányok megfejtése. Megfejtők névsora. Ajánlatok. — Szerkesztői posta. — Jutalmi szelvény. Hirdetések.

Előfizetheti: Méhner Vilmosnál, Budapest IV. ker. papnövelde utca 8. sz. Egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr.

— A „Magyar Háziaszszony“. Az e cím alatt Budapestben megjelenő háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilapnak, mely a magyar gazdaszszonyok országos egyletének hivatalos közlönye, — előfizetési ára egy évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr. Előfizetheti legzélszerűbben postautalvány által a „Magyar Háziaszszony“ kiadóhivatalához Budapestben, váci körút 20. — Mutatványszámok ingyen küldetnek mindazoknak, kik a kiadóhivatalhoz ezekért — legzélszerűbben levelező lappal — fordulnak.

A legújabb szám következő változatos tartalommal jelent meg:

Állatvédelem és a nők. Inezedy Vilmától. Mit csináljunk a hosszú esteiken? Ifj. Vargha Jánosné-től. — Edzéségügy. A gyakoribb betegségekről. Dr. Telfyóty Dival. Eredeti párisi tudósítás. Mademoiselle Guilomettel. — Konyhaszat. Heti étlap. — Hogyan főzzünk süsűt? — Hasznos tudnivalók. — Csarnok a romai nők. — f-től. — Az Erzsébet-kórház megnyitása. — Különfelek. — Irodalom és művészet. — Színház és zene. — Gondolatok. — Eljegyzések. — Esküvők. — Apróságok. — Kérdések. — Etelek. — Talányok. Szotag-rejtvény Hypogriffól. Szotag-talány. Sphinx-től. — Talány. ?-től. Megfejtések. — Mi újság a piacon? Harnos Zsófiától. — Heti naptár. — Szerkesztői üzenetek. — Kiadóhivatal postája. — Hirdetések.

Tárcza: Fény és árny. Költemény. Gelléri Miksától. — Budapesti élet. Fővárosi heti krónika. Vértess Józseftől. És ne vigy minket... 5lbeszélés Perényi Kálmántól.

— Apolló. Magyar zeneszerzők válogatott műveinek gyűjteménye. Ez a czime egy életrevaló, figyelmenre és pártolásra méltó vállalatnak, melynek élén a zenevilág előtt előnyösen ismert zeneszerző és zenetanár V a g v ö l g y i B é l a áll, kinek sikerült ügye részére a kiválóbb hazai erőket megnyerni. Havonként jelenik meg egy nagy negyedréte alaku füzet 5-6 zeneiv tartalommal, s egy nyoczdrete alaku önálló melléklet 1-3 iv: evel, a füzetek tartalma: 1. Komoly irányú zene. (Ereleti és átirt zenei művek.) a) Zongorára két kézre, b) Énekhang és zongorára 2 Szalon-zene. a) Zongorára 2 kézre: b) Énekhang és zongorára, 3. Tancz zene. a) Zongorára 2 kézre. A mellékletek teljesen önálló s tartalmukat a következő művek képezik: 1. Zongorára négy

kézre. 2. Zongorára egy más hangszerral (hegedű, cello vagy fuvalával) 3. Orgona és harmoniumra. 4. Zongora és vonóshármasok és négyesek partitúrában és szólamokban 5. Világi dalok és egyház. énekek férfi, vegyes- és nőikarra partitúrában és szólamokban 6. Eredeti és átirt művek cimbalomra stb. stb. Az „Apolló“ előfizetési ára egész évre — 70 iv zenére s 12 önálló zenei mellékletre — 6 frt. fél évre 8 frt. Az előfizetési pénzek legzélszerűbben postautalványval a „Apolló“ kiadóhivatalába küldendők Nagyszombatba. Gyűjtők 5 előfizető után egy tiszteletpéldányt kapnak. Mi részünkről e vállalatot, mely elegáns kiállítás s darabjai válogatottsága folytán bármely uri csalad zongoráját díszítheti, s mely a hazai, amugy is paragon hevert s mostoha sorban részesült zenei műirodalmunk emelésére és felvirágzására jótékonyan hatni hivatva van, legmelegebben ajánljuk a zenekedvelők szives figyelmébe s hathatós partfogásába.

Gazdaság, ipar és kereskedelem.

Békésmegye baromfi tenyésztőjéhez.

A jövő 1885. évi május hó 4-10-én Budapestben tartandó baromfi-kiállítás az első nemzetközi jellegű baromfi-kiállításunk leendő.

Azon több helyt hangoztatott nézetekkel szemben, hogy ezen kiállításnál első sorban az idegen faj baromfiira lesz súly fektetve, meg vagyok bizva a t. tenyésztő közönséggel tudami, hogy ezen nézet téves, mert első sorban hazai baromfi fajaink és fajtaink szép és tökéletesen kifejlesztett példányokban való kiállítást tartja a kiállítási országos bizottsága kívánatosnak; önkényt értve, hogy az idegen fajták is, az őket méltan megillető figyelemben fognak részesülni.

Megyéni községeknek piacznán naponként tapasztalható azon tény, miszerint aze vidékbeli baromfi faja (tyúk, pulyka, lúd, kaesa, galamb) már is tömeges kiviteli czikket s bő jövedelmi forrást képez, hangosan követeli, hogy ama nagy piacon, a nemzetközi kiállításon tömegesen és méltón legyen képviselve Békésmegye baromfi fajtái is.

Részletes programmal és bejelentő ivekkel bárkinek, postautján is, készséggel szolgálok.

Orosházán, 1874. október 22-én

S z é k á c s I s t v á n

Békésmegye közigazgatási előadója.

Kivonat a városi hirdetőkönyvből.

Ház eladás: Sztruhár Pál 462. Oroszki János 730. Romer Mihály 909. Bobvos János 601. számok alatt.

Föld eladás: Meznik Mátyás és Kutni János szőlő. Filyó Pál 15 hold föld. Bobvos Mihály 6 hold. Hutyka János szőlő. Dosel Mátyás 2 hold. Grjecsnyik Péter szőlő. Litvuszki György 9 hold. földje eladó.

Szerkesztői mondanivalók.

Nagy-Körös. H. E. Gyenge kísérletek, nem közölhetők.

Szarvas. H. B. Mint észreveszi a legcsinosabbat közöljük.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

Mihálfi József.

H I R D E T É S.

A békési uradalomhoz tartozó vásárjog, mely a Békés városában szabadalmazott három országos és hetenként szombati napon egy vásárnak helypénz szedhetési jogából s általában a vásári jognak eddig gyakorlatban volt javadalmából áll 1895-ik év január 1-től számított három évre zárt ajánlat útján haszonbérbe kiadandó. A meghirdetett vásárjogot haszonbérbe szándékozók 225 frt bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat f. év december hó 5-ig az uradalmi számtartósághoz Békésre sziveskedjenek beküldeni, hol a szerződési feltételek is megteudhatók.

Kelt Békésen, 1884. október hó 22-én.

Emperl Ernő,
urad. számtartó.

3-3

Lugas szőlő gyökeres tőkék.

A legnemeseb fajokban tekintettel termő bőségire, gyümölcs tartóságára, u. m. d. Candol, Genuai, Smirnai, Malaga, Szemendriai ropogós, stöbb jó fajok jutányos áron, úgy néhány száz darab 5 éves Gladicia triacantos, sövény, vagy sorfának, ez utóbi egészben, olcsó áron kapható alólírott nál.

Szarvas, 1884. octob. 30.

2-2

Sztaricskay Soma.

